

Landsorganisasjonen i Norge

YOUNGSGATE 11, 0181 OSLO

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep.

0030 OSLO

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
Saksnr.: 2005-03595	Dok nr.: 29
Arkivkode: 867.61	Dato: 9/1-06
Avd.: AMS1	Saksbet:
U.off.:	

Deres ref. 200503595-/BOS

Vår sak 05/02227-016 000243/06
231.0

ES/les
Oslo, 06.01.2006

EVALUERING AV ALLMENNGJØRINGSLOVEN - HØRING

I. Innledning

Det vises til departementets brev av 22. september 2005.

LOs høringsuttalelse baserer seg særlig på de erfaringene to av LOs forbund, Fellesforbundet og EL og IT Forbundet, har som part i de sakene Tariffnemnda har behandlet til nå.

Departementets rapport er et grundig stykke arbeid. Men LO har merket seg at departementet så langt dessverre i minimal utstrekning har fulgt opp innspillene i LOs tidligere uttalelse av 4. april 2005. Departementet har heller ikke fanget opp alle relevante problemstillinger i LOs innspill. LO viser derfor til den tidligere uttalelsen og har i tillegg en del merknader til enkeltspørsmål.

Som et generelt synspunkt vil LO gi uttrykk for at erfaringene har vist nødvendigheten av en vesentlig styrking av partenes stilling ved behandlingen av søknader om allmenngjøring og ved håndheving av Tariffnemndas vedtak.

II. De enkelte temaene

1. Dokumentasjonskravet

Det er vel nå nokså allment erkjent at det er en nær sammenheng mellom graden av innsynsrett for organisasjonene/de tillitsvalgte og hvilke dokumentasjonskrav Tariffnemnda bør stille.

Tariffnemnda har ut fra en tolking av allmenngjøringsloven § 1-1 annet punktum kommet til at det må dokumenteres at utenlandske arbeidstakere har påviselig dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som er gjengse vilkår i Norge.

Selv om LO på mange måter ser positivt på Tariffnemndas syn på dokumentasjonskravet, vil vi likevel peke på at Tariffnemndas tolking ikke er aldeles opplagt. Dokumentasjonskravet er

SKRIV BARE OM EN SAK I HVERT BREV

utledet av et nærmest forklarende element i lovens *formålsbestemmelse*. Metodisk sett kan man ikke trekke en bindende slutning fra en formålsbestemmelse til *en bevisregel*, særlig ikke når dette leder til at hovedbestemmelsen om lovens formål svekkes, slik tilfellet er her. Det etablerte dokumentasjonskrav kan dessuten ikke legges til grunn ved fornyelse av allmenngjøringsvedtak, dersom Tariffnemndas vedtak er effektivt. Ved fornyelse av vedtak må vilkåret være annerledes – at det er *grunn til å tro* at det vil oppstå ulikeverdige lønns- og arbeidsvilkår, dersom fortsatt allmenngjøring *ikke besluttes*.

På denne bakgrunn foreslår LO at det i loven, for eksempel i § 3, fastsettes at allmenngjøringsvedtak kan treffes dersom *det er grunn til å tro* at utenlandsk arbeidskraft *har eller vil få* ulikeverdige vilkår eller en annen formulering som bedre indikerer *at det ikke gjelder en bevisregel om sannsynlighetsovervekt* for at det faktisk forekommer dumping. En omformulering av dokumentasjonskravet er etter LOs oppfatning nødvendig av hensyn til hovedbestemmelsen om formålet og vil *”bidra til å sikre at den norske allmenngjøringsordningen er et effektivt virkemiddel”*, som det heter i departementets høringsbrev.

2. Innsynsrett. Opplysningsplikt. Taushetsplikt

Departementet foreslår en innsynsrett overfor foretak som er omfattet av et allmenngjøringsvedtak. Dette støttes av LO. Men innsynsretten går ikke langt nok, og LO er meget kritisk til forslaget om taushetsplikt i utkastet til forskrift (se nedenfor).

LO gjentar kravet om innsynsrett *under forberedelse av en begjæring* om allmenngjøring og *under sakas behandling* for nemnda. I Soria Moria-erklæringen er det uttalt at man vil *sikre tillitsvalgte innsyn i lønns- og arbeidsvilkårene underentreprenørene tilbyr sine arbeidstakere*. LO forstår denne uttalelsens generelle form slik at den tilsvarende LOs krav.

I utkastet til forskrift om innsynsrett (Rapporten s 53) heter det at et krav om innsyn *”bare [kan] omfatte opplysninger om lønn og arbeidsvilkår som følger av forskriften”*(§ 2).

Når det gjelder hvilke opplysninger som skal gis, er det nødvendig å presisere bestemmelsen i utkastet § 5. Framleggingsplikten må omfatte alle arbeidsavtaler, og det må markeres hva arbeidsavtalene skal inneholde av opplysninger, jf aml §§ 55 B og 55 C. Nå er det slik at en del utenlandske firmaer opererer med både to og tre sett arbeidsavtaler for ett og samme arbeidsforhold. Opplysningsplikten må derfor også omfatte skriftlig dokumentasjon av lønnsavregning (lønnsoppgave med opplysning om skattetrekk mv, jf aml § 55 nr 5), lønnsreskontro og utbetalingsbilag.

LO gjentar forslaget om at det bør være full offentlighet om hvilke foretak som tilsidesetter sin plikt til å gi Tariffnemnda eller organisasjonene opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår.

Ved såkalt *payback* må arbeidstakere, når de kommer til hjemlandet, betale tilbake større deler av den lønn de har mottatt i Norge. Utvidet opplysningsplikt vil neppe være effektivt i en slik sammenheng, men det bør være tilsynsmyndighetenes oppgave å slå ned på slike utvekster når de avdekkes. I hvilken utstrekning slikt forekommer, er det svært vanskelig å skaffe oversikt over.

Forskriftsutkastet § 6 går ut på at opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår kun kan benyttes for å avklare om det er grunnlag for å iverksette boikott. Nå vil imidlertid organisasjonene ha skaffet opplysninger på annen måte enn gjennom forskriften, for eksempel under forberedelse av en begjæring om allmenngjøring. Forskriften må derfor klargjøres, slik at begrensningene i bruken av opplysninger ikke knyttes til opplysninger som er mottatt på annen måte enn med hjemmel i forskriften. I tillegg må det sjølsagt være adgang til å legge opplysningene fram for Tariffnemnda (ved begjæring om fortsatt allmenngjøring mv), overfor en oppdragsgiver og overfor tilsynsmyndighetene.

Taushetspliktsbestemmelsen i § 7 er også for vidt formet. Den må knyttes til opplysninger som gis med hjemmel i forskriften og ikke til opplysninger mottatt gjennom andre kanaler. Og opplysninger må kunne videreformidles til tilsynsmyndighetene og til oppdragsgiver og benyttes for å få foretaket til å etterleve allmenngjøringsvedtak.

3. **Twisteløsning**

LO slutter seg til forslaget om tvisteløsning for de alminnelige domstolene, med adgang til å innhente råd fra Arbeidsretten. LO legger her stor vekt på at de berørte tariffparter etter forslaget gis anledning til å legge fram sitt syn overfor Arbeidsretten.

Alternativt kunne tvister om Tariffnemnda har valgt riktig tariffavtale bringes direkte inn for Arbeidsretten, mens øvrige tvister avgjøres av de alminnelige domstoler med den beskrevne rådgivning fra Arbeidsretten og de berørte tariffparter.

4. **Boikott. Sanksjoner. Tilsyn**

a) Boikott

Boikott kan være et egnet middel for å oppnå at berørte foretak følger Tariffnemndas vedtak.

Allmenngjøringsloven § 5 tillater boikott med sikte på håndheving av Tariffnemndas vedtak uavhengig av vilkårene i boikottloven § 2 bokstav c annet og tredje alternativ, dvs uavhengig av utilbørighetsvilkåret og den interesseavveining som er angitt i tredje alternativ. De øvrige vilkårene i boikottloven så vel som i tariffavtaler gjelder også ved slik boikott.

LO foreslår at allmenngjøringsloven endres slik at den særlige boikottadgangen utvides vesentlig. Det er nødvendig for å gjøre boikott til et håndterlig middel.

Man kan tenke seg en slik ordlyd i allmenngjøringsloven § 5:

”Organisasjon som nevnt i § 3 kan iverksette boikott som tar sikte på å framtvinge at en arbeidsgiver oppfyller sine forpliktelser etter vedtak truffet av Tariffnemnda, uten hinder av de bestemmelser som følger av boikottloven eller tariffavtaler, dersom den som utsettes for boikott har fått oppfordring om innen en frist på minst 14 dager å dokumentere at lønns- og arbeidsvilkår i foretaket er i samsvar med Tariffnemndas vedtak, og deretter har fått minst 8 dagers skriftlig boikottvarsel. Til støtte for

slik boikott kan det uavhengig av lov og tariffbestemte vilkår ellers iverksettes sympatistreik etter plassoppsigelse og varsel som fastsatt i arbeidstvistloven § 28.”

b) Sanksjoner – Tilsyn

Når det ellers gjelder sanksjoner mot brudd på opplysningsplikt eller vedtak, viser LO til den tidligere uttalelsen. LO er fornøyd med de signaler som er gitt, bl a i Soria Moria-erklæringen, om økte ressurser til Arbeidstilsynets (og Petroleumstilsynets) tilsyn med loven. En slik tilsynsmyndighet må kombineres med full innsynsrett for tilsynsorganet. Dersom boikottadgangen ikke gjøres effektiv må det vedtas andre sanksjonsbestemmelser.

LO mener Arbeidstilsynet/Petroleumstilsynet bør kunne ilegge bøter. LO krever i tillegg at det gis regler om *tvangsmulkt* overfor foretak som ikke oppfyller opplysningsplikten eller innretter seg etter vedtak fra Tariffnemnda.

Inndragning eller *vinningsavståelse* av den fortjeneste foretak oppnår ved underbetaling i forhold til allmenngjøringsvedtak, bør være en aktuell sanksjon. LO tar ikke her stilling til om slik inndragning krever lovendring av inndragningsreglene.

LO viser til vår uttalelse til KAD av 31.08.92 side 6 pkt. V om sanksjoner, og vårt krav om lovhjemmel for å ilegge tvangsmulkt og inndragning. Et slikt reaksjonssystem er i samsvar med norsk rettstradisjon.

5. Arbeidstakerbegrepet

Arbeidstakerbegrepet defineres noe ulikt i ulike lover. Etter LOs oppfatning må arbeidstakerbegrepet i allmenngjøringsloven defineres slik at det er hensiktsmessig for å unngå sosial dumping.

LO krever at enkeltmannsfirmaer og kontraktører omfattes av allmenngjøringslovens arbeidstakerbegrep. Det må dessuten vurderes utredet om man kan finne fram til andre tiltak for å hindre omgåelser og sikre at ingen utfører arbeid mot lavere inntektsnivå enn det som følger av allmenngjøringsvedtak.

6. ILO-konvensjon nr 94. Byggherreansvaret

LO støtter forslaget om at en byggherre skal ta en klausul med oppdragstakere om at arbeidstakere hos sistnevnte skal ha lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med allmenngjøringsvedtak. Men LO mener ansvaret bør utvides til å gjelde også andre enn *byggherrer*. Det bør gjelde både *offentlige myndigheter og næringsdrivende generelt*.

LO har med tilfredshet merket seg uttalelsene i Soria Moria-erklæringen om *norske vilkår i alle offentlige anbudsprosesser*, og forventer at dette blir gjennomført i nær framtid.

7. Fortsatt allmenngjøring

Departementet foreslår at en *enstemmig* Tariffnemnd kan beslutte fortsatt allmenngjøring, uten at det er framlagt dokumentasjon i samsvar med de krav Tariffnemnda ellers legger til grunn. Denne problemstillingen illustrerer det dokumentasjonskrav nemnda har oppstilt (se foran om dette).

LO er imidlertid sterkt uenig i at det skal stilles et enstemmighetskrav i denne sammenheng. Det vil gi for eksempel NHO en vetorett og kan lett føre til et tidkrevende og meningsløst arbeid for en ordinær saksbehandling om fortsatt allmenngjøring.

LO krever at dokumentasjonskravet tilpasses den situasjon man befinner seg i, når fortsatt allmenngjøring er på dagsorden. For å realisere lovens formål om å hindre ulikeverdige lønns- og arbeidsvilkår, må inngrepsvilkåret være *om det er grunn til å tro* at fortsatt allmenngjøring må til for å hindre dumping mv. I en slik situasjon vil nemnda kunne treffe vedtak uten en omfattende dokumentasjon.

8. EU/EØS-rettslige spørsmål

LO vil på det nåværende tidspunkt ikke nå gå nærmere inn på de EU/EØS-rettslige spørsmålene som kan stilles ved allmenngjøringsordningen. Men vi vil helt generelt gi uttrykk for at vi mener at det ikke kan reises tungveiende innvendinger mot dagens allmenngjøringsordning, og heller ikke mot de endringer LO går inn for. Den betenkning som NHO har innhentet fra Erling Hjelmeng og Olav Kolstad med tittel *Allmenngjøring og innsynsrett – EØS-rettslige problemstillinger*, endrer ikke LOs standpunkt. LO er enig i den konklusjon som er uttrykt på s 33 i Rapporten.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Roar Flåthen

Einar Stueland